

MTIHANI WA PAMOJA WA GATUZI DOGO LA KANGEMA- 2016

KISWAHILI

102/2

LUGHA

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA

1. UFAHAMU

- a) Ukinzani ni kuwa huku Ndolo akiwa analala usingizi wa pono. Msela hakupata na usingizi kutokana na mazonge ya Mawazo $1 \times 2 = 2$
- b) Mawazo kuhusu hali ya mamake na unvama uliotendewa babake, misono va Ndolo na milio va chenene $3 \times 1 = 3$
- c) Hakuwa na mapato, hakuwa na wa kusaidiana naye kumtafiita mamake $2 \times 2 = 4$
- d) Mzee Bonga $1 \times 1 = 1$
- e) Unantia furaha kiasi cha kumfanya atabasamu $1 \times 2 = 2$
- f) i) Mtu mwenye roho chafii
- alishangaa
 - kukosa nguvu, kuwa mdhoofu $3 \times 1 = 3$

2. UFUPISHO

- d)
- watu wazima wengi wamo mbioni kutafuta elimu iicha ya umri wao
 - wanataka kupata nuru ya kujiunga na wasomi wengine katika kuiendeleza jamii
 - serikali na mashirika yasiyo ya serikali yanawapa elimu watu wazima
 - watu wazima waliokosa kukamilisha masomo yao wanaweka elimu kama jukumu lao la utu uziina
 - idadi ya watu waliojitokeza kunufaika na elimu bila malipo haisemekiki
 - waliokosa kusoma kwa sababu ya karo wanatumia mapato yao kujisomesha ili wapate vyeti
 - hata wafungwa hujisajili kufanya mitihani ya kitaifa $zote 7 \times 1$
- e)
- kwa kuwapa ujuzi wa kuiendeleza kiuchumi kupitia ufundi kama vile useremala, umakanika, ushoni na usonara
 - kuegemea maslahi yao, mafunzo kuhusu afya na usafi. maswaia ya familia, mahusiano na ulezi
 - kuwapa motisha ya kutangamana na watu wengine na kubadilishana mawazo nao
 - elimu ya umma hasa kuhusiana na masuala ya siasa $zozote 3 \times 2 = 6$ $mtiririko = 2$

3. SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA

- i) i) irabu
- ii) kati chini midomo hutandazwa $4 \times 1/2 = 2$
- iii) Mi - mofimu ya wingi lango - mofimu ya mzizi ni - mofimu ya mahali $3 \times 1 = 3$
- iv) Watakuja: kishirikishi kikamilifii kuwa kishirikishi kikamilifu $2 \times 1 = 2$
- v) Amekuja kufanya kutulia / kuleta amani Amekuja kutufanya tulie Amekuja tulie pamoja naye $zozote 2 \times 1 = 2$
- vi) Mahindi ya mama yamevia kwa kukosa mvua ya kutosha $2 \times 1 = 2$
- chwa - chwea
- sentensi: Jua lilituchwea shambani
- kunyambua 1
- sentensi 1 $2 \times 1 = 2$
- g) Viatu vibaya vimetupwa Anafanya kazi yake vibaya Vibaya vimetupwa^E W $3 \times 1 = 3$
- h) S - ambatano

S ₁		U	S ₂		
KN	KT	U	KN	KT	
W	T	U	0	t	N
Yeye	alifaulu	ingawa	0	hana	adabu

- i) Je, ni nani aling^oaa mti wa Kiprono ? $\frac{1}{2} \times 1 \times 2 = 6$
- j) piga mtindi vaa miwani $\frac{1}{2} \times 4 = 2$
- k) Wenyewe umemwangamiza $1 \times 1 = 1$
- l) Alipowasili alionyeshwa waiipo wakati mahali $1 \times 1 = 1$
- $\frac{1}{2} \times 2 = 1$

- m)** i) Kuamrisha
 ii) Kitenzi kishirikishi
 iii) Kitendewa
 iv) Mahali (kielezi) $\frac{1}{2} \times 4 = 2$
- n) rika - hirimu
 lika - kuweza kuliwa $2 \times 1 = 2$
- o) kipozi - kiti
 kitondo - Jane
 kitumizi / ala - nyundo $1 \times 3 = 3$
 $1 \times 1 = 1$
- p)** ibada
q) stadi nadhifu
 safi
 bora
 hodari $1 \times 2 = 2$
- r) Maseremala hao walikula ndi
 s) Mvua isiponyesha wakulima hawatapanda mapema $1 \times 2 = 2$
- t) Ni mawimbi ya sauti
 Kupanda na kushuka kwa sauti mtu anapozungumza (kuongea)

ISIMU JAMII

- a) i) Kuwa Kiswahili ni lugha ya mseto
 ii) Kuwa Kiswahili ni lahaja ya Kiarabu
 iii) Kuwa Kiswahili ni lugha ya Kiafrika yenye asili ya kibantu $3 \times 1 = 3$
- b) i) Siasa $1 \times 1 = 1$
 ii)
 - Hutumia lugha shawishi
 - Huchanganya ndimi
 - Hutumia mafumbo na vitendawili
 - Kuna kujisifu
 - Matumizi ya lakabu na misimbo
 - Lugha iliyojaa chuku
 - Imejaa kejeli na propaganda